

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kansalaisaloitteen ja eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikäraja, äänioikeusikärajat, osallistuminen ja vaikuttaminen

Yhteenveto lasten ja nuorten näkemyksistä kyselyn, digiraatien ja työpajojen perusteella

12.10.2021

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Lasten ja nuorten kuuleminen: tavoitteet ja toteutus

- Tavoitteena oli selvittää lasten ja nuorten mielipiteitä kansalaisaloitteen, eurooppalaisen kansalaisaloitteen ja äänioikeuden ikärajoista sekä alle 18-vuotiaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamisesta
- Menetelmät ja aikataulu:
  - Verkkokysely Nuortenideat.fi-palvelussa 05-06/2021
  - Kolme verkkopohjaista kansalaisraatia digiraati.fi-alustalla 09/2021
  - Kolme työpajaa (09-10/2021)
- Toteutettiin yhteistyössä Osallisuuden osaamiskeskuksen (OSKE) ja kansallisen lapsistrategian kanssa, osana Lasten ja nuorten ääni Euroopassa –hanketta
- Digiraadit ja yksi verkkotyöpaja toteutettiin lisäksi osana Euroopan Tulevaisuuskonferenssia

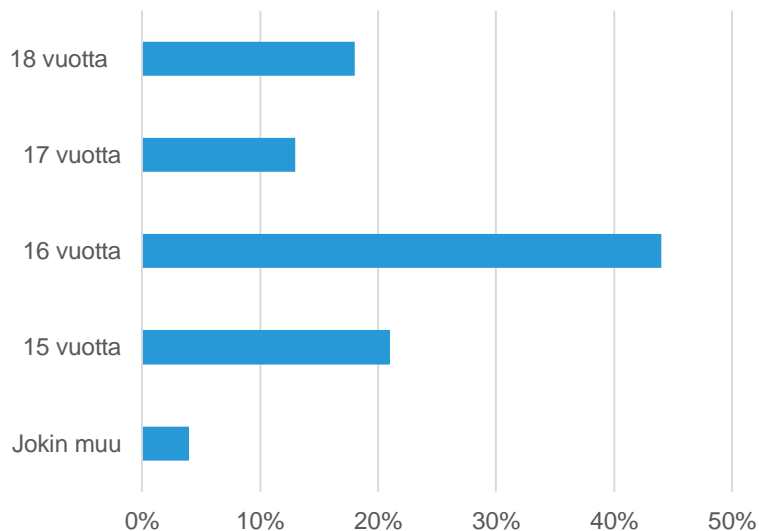
Osallistujat

- Nuortenideat.fi-kysely (anonyymi)
  - 185 vastaajaa, joista suurin osa (57 %) oli 15-16-vuotiaita
- Digiraadit
  - Yhteensä 16 nuorta, jotka olivat iältään 13-20-vuotiaita
- Työpajat
  - Yhteensä n. 30 lasta ja nuorta, jotka olivat iältään 11-17-vuotiaita
  - Yksi 8. luokka, yksi erityiskoulun 9. luokka ja yksi Teams-etätyöpaja (10 osallistujaa), joka oli avoin kaikille nuorille
  - Luokkatyöpajat toteutettiin siten, että fasilitaattorit olivat etäyhteydellä ja oppilaat työskentelivät opettajien johdolla luokkatilassa

Kansalaisaloitteen ikärajan laskeminen 16 vuoteen sai laajaa kannatusta; eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikärajan osalta hajontaa oli enemmän

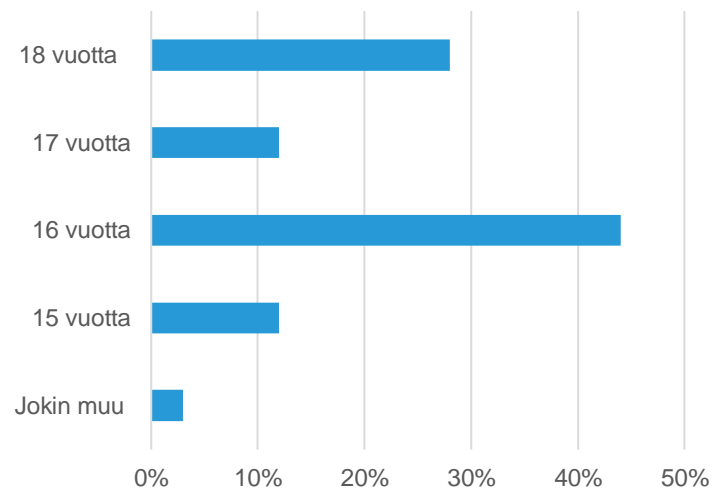
Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva kansalaisaloitteen ikäraja?

n=185

Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikäraja Suomessa?

n=185

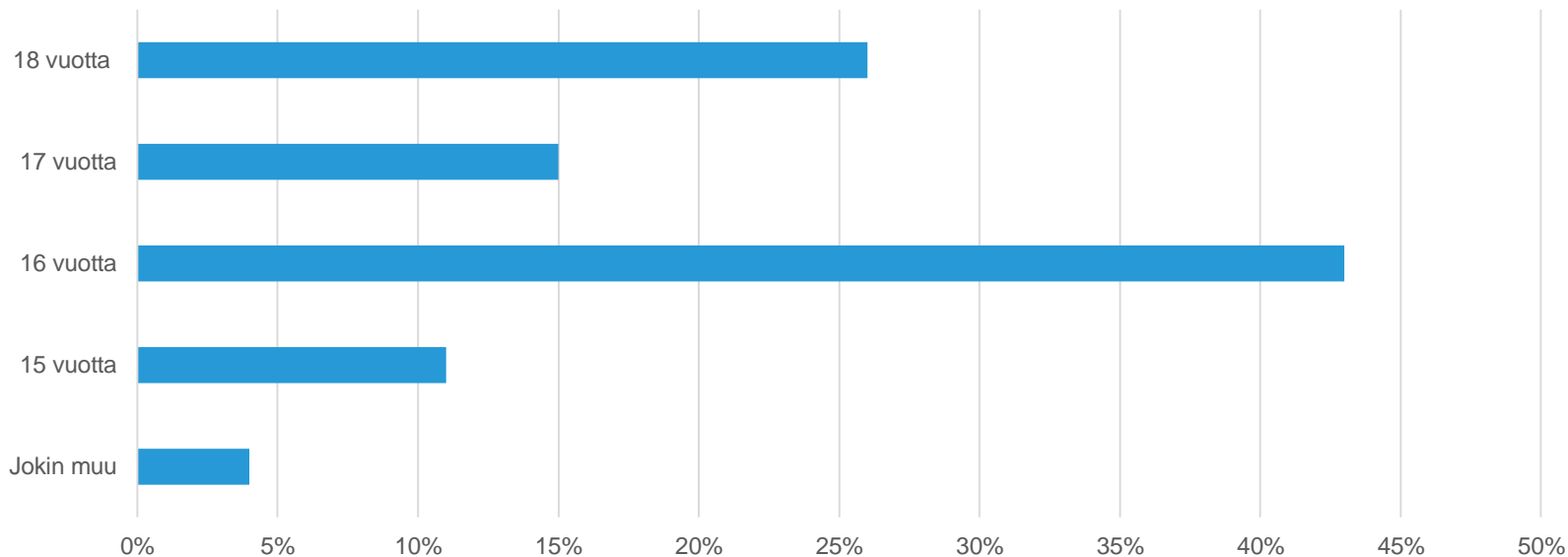
Näkemyksiä kansalaisaloitteen ja eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikäraajasta

- Yleistä: osallistujien **näkemykset vaihtelivat** ja keskusteluissa tulivat esiin monet eri ikäraajat.
- **Kansalaisaloite**
  - Ehdotettiin, että kansalaisaloitteen **kannattamisen** ikäraja voitaisiin laskea esim. 16 ikävuoteen mutta aloitteen **tekemisen** ikäraja pidettäisiin 18 ikävuodessa.
  - Ikärajan laskua 16 vuoteen perusteltiin mm. sillä, että **nuoret ovat tarpeeksi kypsiä** ymmärtääkseen mistä kansalaisaloitteissa on kyse. Niitä arvioitiin myös loistavaksi keinoksi saada kansalaisten ja nuorten ääni kuuluviin.
  - Kansalaisaloitteet vaativat 50 000 allekirjoitusta edetäkseen eduskuntaan, jolloin seula asiattomille aloitteille on joka tapauksessa tiukka.
- **Eurooppalainen kansalaisaloite**
  - Osan mielestä Euroopan päätöksenteko on merkittävämpää kuin Suomen, joten korkeampi ikäraja on perusteltu. Ikärajan laskemiselle ei nähty perusteita, koska Euroopan tason päätöksenteon katsottiin olevan liian kaukana lasten ja nuorten arjesta.
  - Toisaalta myös EU:ssa tehdyt päätökset vaikuttavat nuoriin, mikä puoltaa ikärajan laskua. Itävallassa eurooppalaisen kansalaisaloitteen voi allekirjoittaa jo 16-vuotiaana, joten sama ikäraja olisi perusteltu Suomessakin.

Kuntavaalien äänioikeusikärajan laskeminen 16 vuoteen sai nuorilta kannatusta

Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva äänioikeusikäraja kuntavaaleissa?

n=185

Näkemyksiä kuntavaalien äänioikeusikärajasta

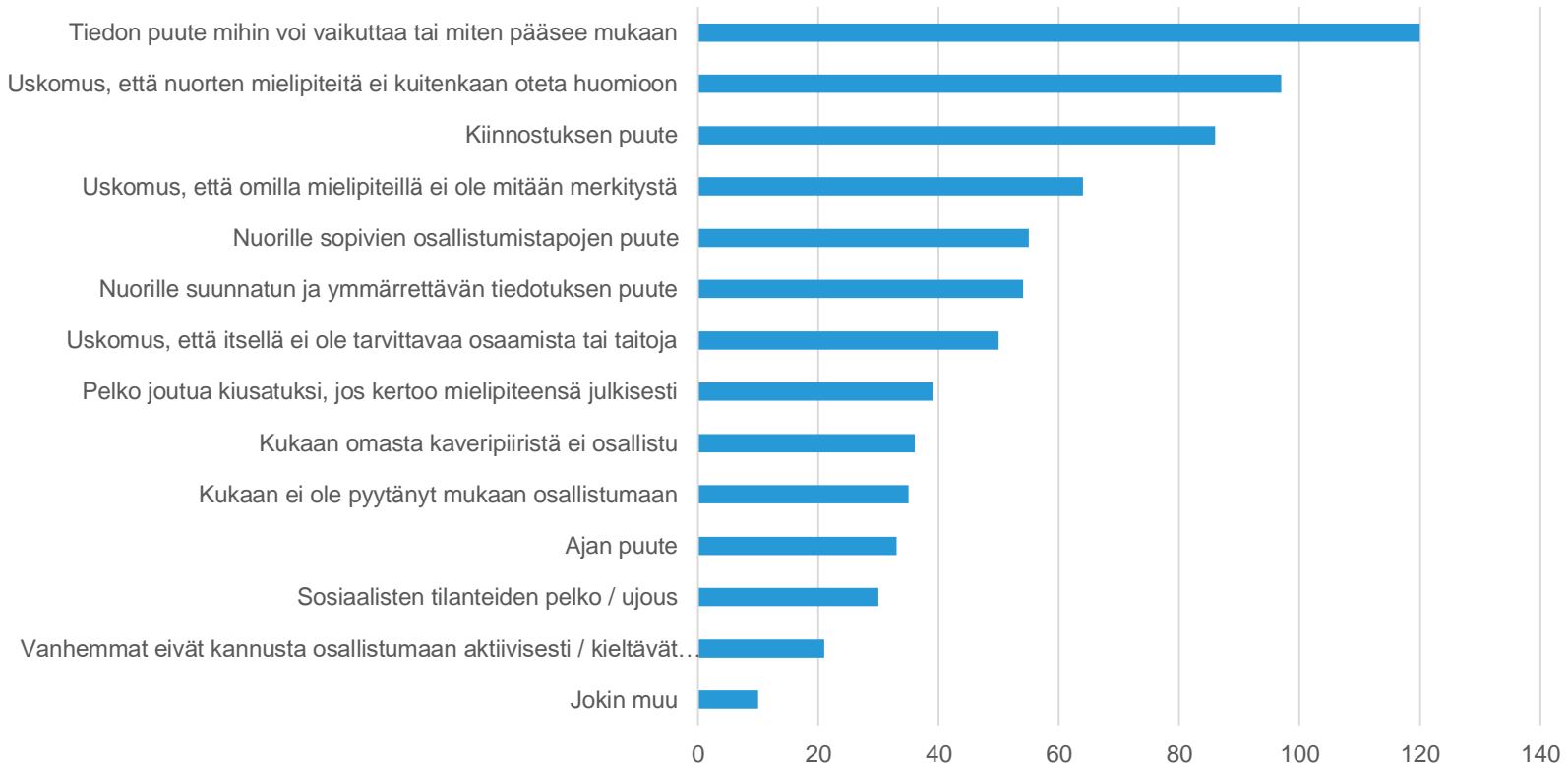
- Matalampi äänestysikäraja mahdollistaisi vaikuttamisen kotikunnan asioihin esim. ennen muuttoa pikkupaikkakunnalta täysi-ikäisenä pois.
- Kuntavaalit tarjoaisivat nuorille mahdollisuuden harjoitella äänestämistä.
- Verkkokyselyssä ei kysytty aluevaalien ikäraja, mutta digiraadeissa tuotiin esiin, että 16 vuoden ikäraja soveltuisi myös aluevaaleihin.
- Vastaajat nostivat myös esiin, että
  - Äänestämisen ikärajoja voitaisiin muuttaa niin, että kaikki vaalivuonna syntyneet voisivat äänestää
  - Vaikka ikärajaa joissain vaaleissa laskettaisiin, ehdokkaaksi asettumisen ikärajaa ei pidä muuttaa
  - Jos ikärajaa lasketaan, kouluissa tulee lisätä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta, jossa lapset ja nuoret tietävät, mistä äänestyksessä on kyse
  - Osan mielestä nuorisovaltuustojen roolin vahvistaminen riittäisi: kuntavaalien äänioikeusikäraja voisi säilyä 18 vuodessa, jos nuorisovaltuustoilla olisi nykyistä paremmat vaikuttamismahdollisuudet, kuten puhe- ja läsnäolo-oikeus eri kunnallisissa päätöksentekoeleimissä.

Eduskunta-, presidentin- ja europarlamenttivaalien osalta valtaosa piti 18 vuoden ikärajaa sopivana

- Eduskuntaa ja presidenttiä pidetään arvovaltaisina instituutioina, joita ei haluta alistaa nuorten vitsailulle.
- Presidentin ei koeta juurikaan vaikuttavan nuorten asioihin, joten korkeampi äänestysikä on perusteltu.
- Toisaalta: koska presidentillä on vain vähän valtaa, nuoretkin voisivat yhtä hyvin osallistua. Presidentin toimikausi on pitkä, joten pisimmillään nuori joutuu odottamaan 24-vuotiaaksi ennen kuin pääsee äänestämään.
- Europarlamenttivaalien osalta nuoret toivat esiin, että EU:n päätökset vaikuttavat esimerkiksi ilmastoasioihin ja tulevaisuuteen, joten nuorten pitäisi saada äänensä kuuluviin. Nuorten äänioikeus voisi lisätä tietoisuutta EU-asioista.

Mitkä asiat Sinun mielestäsi estävät nuoria osallistumasta ja vaikuttamasta heitä itseään kiinnostaviin asioihin tai päätöksentekoon? Valitse enintään kolme (3) mielestäsi tärkeintä syytä. (n=185)

Muita näkemyksiä alle 18-vuotiaiden vaikuttamisen ja osallistumisen lisäämisestä

- Edustuksellisten rakenteiden kehittäminen (erityisesti kunta/aluetasolla)
  - Lautakuntapaikat nuorisovaltuustojen edustajille, puhe- ja osallistumisoikeus kunnan toimielimissä
  - Oppilas- ja opiskelijakuntien edustajat mukaan lautakuntatyöskentelyyn
- Aikuisilla vastuu lasten ja nuorten osallistumisen mahdollistamisesta
  - Asioiden esittäminen lapsi- ja nuoriystävällisesti, tiedotus ja viestintä lapsille ja nuorille soveltuvilla tavoilla ja kanavilla
  - Kouluilla nähdään olevan iso rooli tiedon välittämisessä; tärkeää on demokratiakasvatuksen ja yhteiskuntaopin opetuksen tehostaminen, vuorovaikutuksen lisääminen koulujen ja päättäjien välillä
  - Kansalaispaneelit, joihin osallistettaisiin muitakin kuin valmiiksi aktiivisia
  - Nuorille suunnatut tapahtumat, kyselyt, nuorisovaalit
  - Osallistuvan budjetoinnin menetelmä ja muut matalan kynnyksen osallistumiskeinot, esim. “Pitsaa ja päättäjiä” -konsepti

Euroopan unionin
yhteisrahoittama

EUROOPAN UNIONI

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Euroopan neuvoston
yhteisrahoittama ja toteuttama

Kiitos!

Lasten ja nuorten ääni Euroopassa -hanke oikeusministeriön verkkosivuilla: <https://oikeusministerio.fi/lasten-ja-nuorten-aani-euroopassa>

Euroopan tulevaisuuskonferenssi Euroopan komission verkkosivuilla: [https://ec.europa.eu > info > conference-future-europe_fi](https://ec.europa.eu/info/conference-future-europe_fi)

Kansallinen demokratiaohjelma 2025 oikeusministeriön verkkosivuilla: <https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET